

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Ó-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emelet.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ara évnegyedre 3 ft o. 6. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középútcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetés. Az erdélyi múzeum egyület igazgató választmánya ismételve közölni, hogy folyó hó 22-én és 23-án mindig délelőtt 10 órakor a múzeum-egylet meg fogja tartani Kolozsvárt idej közgyűlését, s e közgyűlésre egész tisztelettel meghívja az egyület minden rendi tagjait, és a haza minden tudománykedvelő fiát.

A gyűlés tárgysorozata következő:

- 1.) Elnöki megnyitó beszéd. 2.) Titkári jelentés az igazgató választmány évi működéséről. 3.) Előterjesztése a pénztárszámadásnak és a jövő évre készített előleges költségvetésnek. 4.) A h. múzeumigazgató jelentése a múzeum állásáról általában és a természetgyűjtemény állapotjáról külön. 5.) A könyvtárnok jelentése a könyv-, érem- és régiségtár állapotjáról. 6.) Az építkezési tervek előterjesztése és feletk való végleges határozás. 7.) Indítványok. 8.) A választmány 4 tagjának kisorsolása és helyettük 4 új tag választása.

A gyűlés első napján n. m. f. hó 22-kén d. u. 4 órakor tudományos felolvasás.

A gyűlésre megjelenni szándékozó hazai egyletek és testületek képviselői valamint a magyarhon vendégek számára, a kik megjöttöket legalább f. hó 20-káig az együleti titkárnak bejelentik, gondoskodva lesz szállásról, a melyet a városi tanács fog kijelölni.

Együttal szívesen megkéretnek az igazgató választmánytól felszólított gyűjtő urak, hogy a hozzájuk begyűlt pénzeit és muzeumi tárgyakat, a mennyiben még bé nem küldötték, minél előbb beküldeni szíveskedjenek; éppen úgy a t. ez. aláírók, a kik ígéretüket még bé nem váltották, hogy önként elvállalt kötelezettségeiket minél előbb teljesíteni ne sajnálják; különösen azon szempontból is, mivel az egyület névkönyvének szerkesztése valamint a tagsági oklevelek kiadása e késedelem által meg van akasztva.

Az erdélyi múzeum-egylet igazgató választmánya ülése. Kolozsvárt, nov. 7-kén, 1860. Finaly Henrik, titkár.

Kolozsvár, nov. 10-kén.

(D) Naponkint mind inkább derül fel, mennyire valószínűtlenek azon „O. D. Post“-féle jóslatok, melyekben azon titkos remény tükrözött magát, hogy miután Magyarország nincs ösztönözve többé a central kormányzás ellen harcolni, saját belkérése fölött szakadand pártokra.

A sajtónak már benn a birodalomban is sokrészben szabadabb mozgása által odajutottunk, hogy a nézeteket tisztábban lehet átlátni s a régi pártok szempontjait felfoghatni a küszöbön álló reorganizáció irányában.

Es vizsgálva azt, azonnal meggyőződhetünk: mennyire csalódtak azok, kik a magyar pártok történelmét nem ismerve, azoknak irányát az angoltory és whig, vagy a francia royal, liberál és republican pártok szempontjai szerint akarták megítélni. Másnemű pártkérdések szoktak közöttünk fölmerülni s más történelmi alakulása van itt a pártoknak, hol a nemzet csak belkérésben szokott külön nézetek mellett vinni, de a nagy nemzetiség és alapalkotmány kérdésben mindig egy volt a nemzet, határain vagy nemzetiségén kívül álló elemekkel kényserülvén gyakran megküzdeni ezen kinevei felett.

A magyar pártok természetéről a történelem is tesz elég tanúságot.

A 17-ik század elején, midőn Basta a független Erdély hőseit legyőzvén, a dévai országgyűlésre összehívottakra rögtönözve és saját hatalmulag monda ki a halált s már az országgyűlési teremben a vérszolgák kötélekkel megjelentek, hogy a borzalmas szándékokat végrehajtsák: Sennyei Pongrácz, Rudolf császár udvari tanácsosa, szembe állott a császári vezérrel pártelleni védelmére, (a kik ellen csak néhány nap előtt dühösen harcolt azon czélból, hogy az elszakadt Erdélyt a magyar koronával viszont egyesítse, a mi azonban csak azon század végén 1691-ben történhetett meg,) szembe állott bátran a vezérrel: „magyar vagyok én is, szolt, végezzon ki engem is testvéreimmel; de óvást jelentek e törvénytelenesség ellen, nem azért fogtunk fegyvert, hogy a hazát eltiporjuk, törvényeit semmivé tegyük, hanem hogy visszaállítsuk a törvényes magyar királyságot.“ Így Bocskay, ki egykor a német párt élén állott, midőn a haza törvényes vallásszabadsága eltiportatott, — a forradalom fegyverét ragadta kezébe, szövetségbe a kibujdosott Bethlen Gáborral, s megmenté a nemzet jogait a nélkül, hogy sértse a király jogát. Hasonlóan cselekedett Bethlen Gábor Rudolf és Ferdinánd alatt.

Azt mutatja a magyar történelem, hogy a magyar pártok csak az alkotmány határain belül kü-

döttek mindig egymással szemben, de ha az alap-törvényeket akár a kormány, akár a lázadások sérteni akarták, — akkor minden pártrétege a magyarnak összeveté vállait, s szikla rendületlenséggel harcolt meg elidegeníthetetlen tulajdonai mellett.

A magyar most is az, a mi volt. A Duna s Tisza partján, úgy mint az Olt és Szamos mentében a nemzet tömegénél vagy a Szajna és Volturino partjain tébolygó egyeseknél — egy eszme van: a magyar királyság teljes integritása, egysége és önkormányzata.

Igen, nyilatkozatokat látunk, melyekből úgy látszik, hogy maga a legelkeseredettebb magyar emigratio is kibékülne azon jogok érvénybe hozatalával, a miket a nemzet alkotmányos uton vívott ki.

Ha elemezzük azon pártokat, melyeknek szakadására számítottak, látni fogjuk, hogy mindenik a végcélnál, a haza alapjogainak teljes helyreállításánál összetalálkozik.

Kik most a békés kiegyenlítés élére állottak, inkább az egykori conservatív párt tagjai. Őket illethette leginkább, hogy elfogadjanak egy alapot, melyen előrehessen készíteni a tért, az országgyűlést, hol a nemzet nyilatkozhat. De azt bizonyosnak hiszszük, hogy e párt mint olyan csak addig megy e félrendszabályos uton, míg az országgyűlés a királyal egyetértve egész rendszabályokat fog megállítani. Ott megáll s a nemzet akarata előtt meghajol.

A régi ellenzék programja sem titok. E programmal a „Vaterland“ így jellemzi a régi ellenzék legközelebbi szándékát: „Teljes visszatérés a királyi szentesítés által megerősített 1848-iki törvények jogalapjaira, s mindenekelőtt az abban kimondott sajtó és választási törvény „pure et simple“ visszaállítása, ez a cél a mire a szabadelvű párt törekszik.

Es ha a legszélsőbb magyar párttörödékek, az emigratio nak magának nyilatkozatát vesszszük figyelembe, még azon is fölfedezzük az alkotmányos alaphangokat, még azokra nézve is föl lehet tennünk, hogy annak a mit az összes magyar királyi korona országgyűlése elhatározna, ellene többé nem működnek, bármint biztatásuk volna a külföldi hatalmaktól. Vegyük csak fontolóra Klapka nyilatkozatát, s annak végtétele állításunkat igazolja: „az 1860-iki Magyarország az 1848-ikét meg nem hazudtolhatja.“ — Így zárja be Szemere elleni nyilatkozatát az emigratio legtevékenyebb tagja. Feltűnőnek látjuk ezt, hogy Klapka sem 1849-re hivatkozik, a mikor t. i. a pragmatica sanctio kapcsait a forradalom szétszaggatta a debreczeni gyűlésen ápril 14-ikén. E nyilatkozat arra mutat, hogy az alkotmány teljes restitutiója véget fogna vetni a forradalmi izgalmaknak is, minek létezését már régóta nem lehet tagadni, s arról kül- és belföldi lapok teljes nyíltsággal beszélnek.

Mindezekből úgy látszik, hogy a magyar pártok minden rétegeit egy alap gondolat vezérli, s a legszélsőbb pártzinezetek sem viszik túl utópiáikat, de kívánnak a kivitt jogok terén megmaradni, s kérdést sem szenved, hogy a nemzet képviselőinek a szabadszólás teljes jogával teendő határozata előtt minden magyar párt meghajolna.

Ily nemzettel lehet egyetérteni a kormánynak, és kell is egyetértene; mert e nagy erkölcsi erő kielégíthetetlen vagy békületlenül hagyatva cselekvési terén meg nem állhat, és igen fájdalmas volna megint oda lökve látni ekkora nemzetet, hogy annak csak egyes pártjai is a jogok biztos és szent vértje helyett, az európai érdekek s talán fordorkodások vértjét cseréljék ki; a mi úgy a nemzetre mint a trónra nézve könnyen veszélyessé válhatnék.

A miben egy összes nemzet egyetért, az egy oly nagy erkölcsi igazság, oly megtörhetlen jog, melyet ignorálni semmi hatalomnak nem lehet; ily óriási közvélemény élén erős a kormányzás, ugy a külviharok mint belső apróbb lázadási kísérletek ellenében. Mi reméljük, és valószínűnek látjuk ezen nagy politikai igazság győzedelmét, a mi minket egyszersmind azon reménnyel kecsegtet, hogy azon rémületes vihar, mely a magyar kérdéssel a világ nagy területét s közvetlenebbül pedig hazán-

kat is fenyegeti, a jog és alaptörvények napsugárának újra fölkelése előtt szét fog oszolni, és Magyarország teljes egysége s önkormányzata alapján ismét boldog lesz.

A magyarnak egy pártja sincs, mely annak, a mit egy összesített országgyűlés elhatározand, ellene szegüljön; a magyar pártok működése csak oda szokott kiterjedni, hogy nézeteiknek az országgyűlésen többséget szerezzenek, de ha e többséget ki nem vivhaták, meghajolnak a többség akarata mint törvény előtt, s csak is az alkotmány fegyvereivel küdenek tovább s csak is azon czélra, hogy elvégre az ő eszméjük nyerhessen többséget az országképviselőben s váljék törvényt. Így a világ tisztában lehet a felett, hogy a magyarok közt egymással szemben csak alkotmányos pártok lehetnek, de fegyverzett pártok nem fognak lenni. A midőn fegyverre kerül a dolog (a mitől védjen az ég), akkor a nemzet már önfentartási ösztönénél fogva is együtt szokott állani.

De a hol az egyetértés és a többség véleménye iránti tisztelet ily elhatározott, ott a harcot, a vérontást könnyen kikerülhetni. Mert az uralkodás támaszkodhatik az egyetértő nemzet erejére s semmi kárára nem válik az, ha annak véleménye és akarata szerint kormányoz, sőt éppen csak is ebben áll az uralkodók ereje. Nagyon fontosnak látjuk a magyarokkal eddig oly ellenséges „A. Allg. Ztg.“ azon nyilatkozatát, hogy „a magyar mozgalom fulánkja azonnal elenyészne, hogy ha az uralkodás maga állana e mozgalom élére.“

(H.) Magyarország reorganizációja, az egykori politikai pártok s főleg a szabadelvűek kitünőbb tagjai közt a tanácskozással időről időre még folytatnának ugyan, azonban további közvetlen eredmények egyelőre azoktól nem várhatók, miután előlegesen a párt programja felett és abban egyeztek meg, hogy ha Esztergomba netán meghívást kapnának, annak engedni fognak. Deák Ferencz ur, igen valószínűleg, az esztergomi tanácskozásban sem fog ugyan részt venni, jóllehet maga Benedek tábornok is fáradságot vett magának, hogy az ünnepelt hazafit ellenkező elhatározásra bírja. Deáknek természete: nem elegyedni oly dologba, a melynek kimenetelét nem lehet tisztán előrelátni. Amár példás szerénységgel bír ember, ismeri mégis nevének súlyát az országban, s mint eszes ember számbaveheti azon eshetőséget, hogy hátha egy egyesülés a conservatívokkal hajótörést talál szenvedni és ő akkor kénytelen lehetne utólagosan visszalépni, oly lépés, a mely a reorganizatio egész művét kétségessé tehetné. A szabadelvű párt többi tagjai — ide számítva báró Eötvöst és báró Kemény Zsigmondot is — kétségkívül megjelennek Esztergomban, ha meghívást kapnak.

„Az ök programjok ismeretes s az a sajtó mindazon közlönyei által, a melyek a magyar ügyekkel tüzesebben foglalkoznak, osztatlan tetszéssel lőn fogadva. Teljes visszatérés a királyi szentesítés ellátott 1848-iki törvények legalis terére, ennél fogva mindenekelőtt (pare et simple) elfogadása az illető választási és sajtótörvénynek, ez a cél, a melyfelé a szabadelvű párt legközelebből törekszik és ha nem akarjuk azon visszás értelmű nézetet felállítani, hogy a sajtó a közvéleményt se ki nem fejezi, se arra befolyást nem gyakorol, akkor meg kell adni, hogy a közvélemény részint már is a szabadelvűek pártja mellett van, részint rövid időn melléje áll. Ugyanis mi egyetlen tekintélyes hírlapot se ismerünk a birodalomban, a mely egyértelműen ne lenne a liberalis párt szabadelvűi irányával. Mindenesetre vannak lapok, melyeknek Magyarország különállása nemtetszik; de ha egyszer ezen különállás mint adott tény lesz tekintendő, magok ezen központi közlönyök is sokkal inkább jónak látandják, hogy ezen különállás szabadelvű, s kevésbé conservatív irányban fejteszik tovább. A Magyarország különállását helybenhagyó lapok pedig általában a szabadelvűekkel tartanak.

„Szakítani tehát a szabadelvűekkel annyi lenne, mint szakítani a közvéleménnyel s teljesen izolálni a conservatívokat. Ez utóbbiak ellenében akkor nemcsak a legszélső párt állana, a mely kibéküléssel egyáltalában hallani se akar, hanem ama mérsékelt is, a kik egy ily kibékülésre legalább bizonyos föltételek mellett hajlandók s azt elősegíteni késznek. A szabadelvűek megveretése az esztergomi tanácskozásban annyi lenne mint a conservatívok megveretése a közvéleményben; a szabadelvű, de loyális törekvések az oppositio karjaiba taszítottak, s tovább is kénytelenek lennének némely illoyális törekvések köpenyétől szölgálni.

„Kétségkívül a conservatívok érdeme, hogy az ország kielégítésére utat törtek, de az út még nem maga a cél, s ez utóbbit csak akkor fogják elérhetni, ha sikerülend minden mérsékelt és loyális irányu elemet maguk körül egyesíteni; minden erő, a melyet nem tudnak maguknak megnyerni, önkénytelenül is a mérsékelttel szembe fordított sorait erősbíti.

„Mi értesültünk két kitérő, az újabb időkben majdnem naponta emlegetett személyiség párbeszédjéről. Az egyik kérdés: melyek a tekintélyes pártok Magyarországon és melyik bír túlnyomó súlytal a másik felett? A felelet így hangzott: „Magyarországon jelenleg csak két párt van, az egyik az 1848-diki törvényes tén, a másik minden törvényes basison kívül áll; azon párt, melynek céljai elérésére hamarabb nyílik kilátás, azonnal a másik rész híveinek háromnegyedét magához ragadja, s nemcsak túlnyomó, hanem szinte egyedül uralkodó lesz!”

„A legkevésbé, (a minimum,) a mit az országban a mérsékelték sürgetnek az 1848-diki törvények elismerése és végrehajtásából áll. Ha egyesek ettől talán elállának és további engedményeket tennének, ezek el lennének szakadva pártoktól, de maga a párt azért változás nélkül továbbra is meg lenne, legfőkébb néhány elavult lehetetlenné vált emberrel volna több, ennyi az egész! Lényegében a dolog ugy állana, mint azelőtt.

„A mi azon panaszt illeti, hogy a conservatívet a „Wanderer“ illiberalistáknak látszik tartani; ez, általánosságban véve, tévedés; mi a conservatívet nem tartjuk illiberalistáknak a szó közönséges, általános értelmében. De a liberalizmussal Magyarországon jelenleg egészen konkrét, szabatos jelentése van; jeleni pedig az 1848-diki törvényeknek sérthetetlen jogalap gyanánti elismerését. Ha vajon a conservatívet ez értelemben is szabadelveknek tartjuk-e, ezt az esztetami tanácskozás kimenetele fogja eldönteni.”

Temesvárról írják a „P. Lloyd“-nak nov. 1-jéről: Itt azon általános vélemény terjed, hogy ha vajdina viszszafeleltetnék az anyaországra, ez esetben a szerb nemzet részére, habár területi különbségek nélkül, egy vajda fog kinevezetni vagy a körülmények szerint választás útján megválasztani, a ki mint „baro regni major“ az országgyűlésen ülésel és szavazattal bírand. Ezen vajda, mint egy vármegye örökös főispánja, ki lesz nevezve és felhatalmazva, hogy a szerb nemzeti congressuson az egyházi és iskolai ügyekben elnököljön s a nemzeti alapítványok és intézetek felett főnöki hatóságot gyakoroljon. Hogy Magyarországon már régebben létezett szerb despot (vajda), bizonyítja ezt az 1498-diki 22. t. cz. mely így szól: „de Dominis Baronibus, qui cum viris ecclesiasticis banderatis exercituare, seu militare tenebuntur“ és a 3. §-nál: „Despotus autem equites mille dare tenebitur.“ Ebből és az előbbi t. czikkből kitetszik, hogy a „despotus rascianorum“ két akkori banderiumot tartozott kiállítani, mint a többi birodalmi bárók.

„Párisból okt. 30-ról írják: Az önk belügyi kérdéseket itten szakadatlan részvétellel kísérik. Az egész világ elismeri az osztrák császári állam consolidálásának roppant jelentőségét az európai általános békére nézve. Alig mulik nap, hogy az itteni lapok ne tárgyalják a legújabb patenseket (!) Természetesen az emigratio se mulasztotta el, itéletét kimondani a francia közönség előtt. E tekintetben két nyílt levélről beszélnek sokat, melyeket egykori magyar miniszter Szemere és Horn a nagyobb lapokhoz intéztek. Szemere a császári diplomával teljesen elégtlennek nyilatkozik (mult számunkban közöltük); ellenben Horn anathemat mond ki a patensekre. Megjegyzendő, hogy Szemere kinyilatkoztatja, miszerint csak saját személyes nézetét mondja el, míg Horn arról mindenki tudja, hogy a leghatározottabb mozgalmi párt nézeteit képviseli.

Emlegettük volt, hogy Szemere Bertalan, Magyarország volt minisztere, az okt. 20-diki engedmények mellett nyilatkozott; s hogy Kossuth Lajos, Magyarország volt kormányzója, nyilatkozványt szándékozik intézni ezen engedmények

elfogadása ellen; most az orleanista „La Presse“, melyben Szemere Bertalan levele megjelent, Klapka tábornoknak következő nyilatkozatát közli, melyet a „Pesti N.“ fordította szerint adunk:

„A szerkesztőhöz. Olvastam azon levelet, melyet Szemere Bertalan ur, Magyarország volt minisztere, önhez intézett, az új osztrák patensek tárgyában. E levél feleletet és tiltakozást igényel. Bizonyítvány senki sem vitázza el Szemere úrtól azon jogot, hogy elégtlen legyen oly engedményekkel, melyeket Ausztria császára Magyarországnak octroyozott; azonban azt hiszem, miszerint állíthatom, hogy a magyar emigratio közt Szemere ur egyedül van a maga véleményén. Nincs itt helye vitatkozni azon rendeletek fölött, melyekkel Szemere oly nagy lármát akarna látni; de az igazságnak, Magyarországnak, magunknak tartozunk vele, hogy egy szót szóljunk. Mi egy egyszerű kérdést teszünk föl. Mi az a „souveraine“ diacsa, melynek nincs joga az adó megvitására és megszüntetésére; — mely nem ellenőrököl a katona ujonczozásánál, melynek nemzetközi ügyekben nincs véleménye, nincs szava? A magyar kérdés, távol hogy megoldva volna, mint Szemere állítja, ellenkezőleg, megmarad annak, a mi volt. Semmi sem változott a helyzetben. Az 1860-ki, hagyományaihoz hű Magyarország, nem hazudtolja meg az 1848-diki Magyarországot. Fogadjá sat.

Páris, okt. 28. 1860.

Klapka Gy.

N.-Enyed, nov. 2. — (Felvilágosító nyilatkozat.) A „K. Közlöny“ 92-ik számában az 1861-dik évre általam szerkesztett és megjelent „Közhasznú n.-enyedi nap-tár“-ról említés tétetvén, N.-Enyed városa történetére vonatkozólag ezen észrevételt íratik: „a legutolsó véres események tán jobbra lesz vala későbbi idők történelmének hagyományi bírálatára. Ez évtized a kiengesztelődésre tanított sat.“

Ezen észrevétel csak ösztönte érzelmét, nem gondolkodása módját tolmácsolja egy hazája minden ajku gyermekét szerető kebelnek; mivel azonban az idézett megjegyzés némelyeknél — különösen pedig azoknál, kik a sorok között is olvasni szeretnek — igen könnyen azon gyantú ébreszthetné, mintha a gyászos események felemlítésével író a multak fájdalmait után tüdölni kezdő közönségnek — a kárpátok által karolt kis hazának — gyermekei közt nélkülözhetetlenné vált s egyik mint másik nemzetiség fennmaradására nézve egyedüli biztosítékot: a testvéri szeretetet, egyetértést megsérteni kívánta volna, azon egyetértést, melyet a ki 12 évi együtt érzés, együtt szenvedés után is kellően méltányolni nem tud, nem érdemes a „honfi“ névre; szükségesnek vélem kinyilatkoztatni, mikép N.-Enyed városának rövid ismertetésében, valamint a régebbi, ugy a későbbi események felemlítésével csak a történeti igazságnak hódolotam; leírtam a gyászos jelenetet egyszerűen minden részletezés nélkül csak azért, mert városunknak jelenleg terjedő történetét volt szándékom adni; de másfelől éppen a testvéries egyetértés hasznos, sőt nélkülözhetetlen volta lebegett előttem akkor, midőn az emlékezet borus érzelmeivel ugyan, de lelkemben egy szebb jövő gondolatával a különböző ajku testvéreink közti meghasonlásnak egyik ártatlan ismétő gyászos következményét felmutattam. Igen, egy lapot akartam én kiszakítani a multból, mely a jelen gyermekeit jövőbenő nagyságának lehető akadályára komolyan figyelmeztesse; mert erős meggyőződés, hogy az obajtot jobb kor csak úgy virad fel a hon felett, ha őseink ércényeiből az idők nyomása alatt is hűvek maradunk, a multak hibáiból pedig csak egyszer is vissza nem térünk! A világosság az árnyék mellett leginkább kitűnik. Az éltető napnak jótékony sugarát a ködös

hideg éjnek szomorú sötéte után sokszor örömmel köszöntjük. Hogy tehát a világosság — a minden szűkebb feltételekkel szembe fordított egyetértésnek, békének barátai maradjunk, tekintünk vissza ottan-ottan az egyetlenség sülte árnyékvonásokra. Ezért vannak megírva a nemzetek történetei. S hogy a visszavonásnak átkos éjjele nehéz küddel többé hazánkra ne boruljon: érezzünk, szóljunk, tegyünk és munkáljunk úgy, hogy a szeretetnek boldogító napja felettünk soha le ne menjen! Hibáznai emberi dolog; de a hibát nemes tettekkel idézni el hátra a feledékenységnek éjjelebe, keresztényi szent kötelesség!! Ez korunknak jelszava, ez az a feladat, melynek a haza népeitől függ megoldása, s a megoldás után állandó lesz és legyen a testvéreink boldogsága!!!

Ince János, ev. ref. lelkes.

KÜLÖNFÉLÉK.

Horvát Amália Magyarországról diszes panoramai kiállítást rendezett a redoute-teremben, mely délutáni 5 órától este 9-ig látható, egészen november 18-ig. — Múlt a kiállítás a megtekintésre.

Az esztetami tanácskozás, mint írják, novemb. 25-én kezdődik, feltéve, hogy a meghívandó 90 tag addig oda érkezik. „P. N.“

„B. H.“-nak Bécsből nov. 4-ről írják: A magyar udvari főkanzellária itt a székvárosban a volt rendőrségi minisztérium épületében magát nemcsak teljesen berendezte, hanem néhány nap mulva működését is rendszeres megkezdendi. A kinevezett előadó urak közül a jelenleg Budán létező Zsedényin s a még Bécsbe meg nem érkezett Rohonczyn kívül a többiek már letették a főkanzellár kezébe az esküt, melylyel osztályaik élére léptek, s az alárendelt hivatalnokok kinevezése is már a legközelebbi napokban várható, miután azok megerősítés végett a legfelsőbb helyre már mind fölterjeszték. Bátran mondhatni tehát, miszerint a Magyarország főkörmányhatósága már megalakíva van. Főkanzellárunk ezen munka befejezte után, mint biztos forrásból halljuk, azonnal lement az országba. Pozsony, Győr, Komáromot és Esztergomot szándékozik meglátogatni, mielőtt az ország fővárosába menne. Természetes, hogy ezen útja kapcsolatban áll azon szervezési munkával, melynek sikeres megindításától oly sok függ a jövő tekintetében. Halljuk is, miszerint ő excentricitása mind az említett városokban, mind különösen a fővárosban, a menyire csak lehet, személyes érintkezésbe teendő magát az ujon kinevezett főispánokkal, hogy ekként a közvetlen értekezés útján annál biztosabban állapíthassanak meg azon utasítások, melyeknek a megyei bizottságok szervezésénél s általában a megyei élet új megindításánál irányadókul kellend szolgálnok. Hogy ez utasítások az egyetértés s a jogos igények teljes méltánylása szellemében lesznek tartva, ebben bizonyára senki sem kételkedik. Mi a kinevezett főispánokat illeti, mi itt a székvárosban úgy vagyunk értesítve, miszerint a tudvalevő három uron kívül a többi mind elfogadja vagy már elfogadta ezen méltóságot, s többen a kinevezettek közül már megyéik keblébe el is mentek, hogy a magas küldetésnek mielőbb fogantat szeressenek azon bizottság megalakítása által, mely a nemzet közelébe bevezetője gyanánt szolgálnak.

Bécsből nov. 4-ken írják: A kedélyekben hullámzás, a fényekben habozás; mindenek jelleme átmeneti korszakra mutat, melynek eshetőségei kiszámíthatatlanok, kockái nem veszélytelenek. Ilyesminek jeitől vehetők a miniszter változásokról makacsul keringő hírek, melyek egy pont-

A FÉNYKÉPÉSZET HALADÁSA NAPJAINKBAN.

(Folytatás és vége.)

Egyébiránt erre nézve egy újabb nevezetes találmánya van Sutton Tamás angol fényképésznek t. i. az úgynevezett panorama szerkezetű lencsék és gépek (panoramische Linsen und Apparate.) Az eddigi tájképek lencséknel az a hiány volt, hogy azok csak mintegy 40° látókörzöget fogtak be, s nagyobb területű tájkáknál egy egyszerű Dóm vagy országgyűlési terem belsejénél annak csak igen korlátozott és ki nem elégtő része lön tökéletesen látható és tisztá képpé alakulva, kivált építészeti tárgyaknál pedig a leggyengesebb vonalak gyakran szerfelett eltorzítva voltak. Nevezett fényképész oly kincset és gépet talált fel, melynek segítségével ugyanazon gyorsasággal akkora tájképet állít elő, melynek vízirányos látókörzöge (horizontal Gesichtskreis) 120° függőlegessége (vertical winkel) 30°-40° s az egész oly tökéletes, hogy egy pontján sem látható semmi hiánya a világosságnak, az elevenségnek és sehol semmi torzítás észre nem vehető. Azonban erről tán máskor. Most menjünk a negyedik kérdésre, domborfényképező géppemmel (Stereoscopy Appar.) tett kísérleteimre.

Ezen módon is sikerült nekem képeket előállítanom; eddigelé még csak Kolozsvár német pontjait s a báró Jósika-nemzetiség Miksesen lévő sarkpálnájáról vett képetem vagyok bátor mint e nemben némi figyelemreméltókat a közönség figyelmébe ajánlani; azonban remélem, nem sokára többet s jelesbekezt fogok felmutatni.

Stereoscopy-szekerényt 25 képpel amerikai minta után magam készítettem itt helyben olyat, mely sokkal nagyobbban mutatja a tárgyakat, mint a francia Brévete-féle. E szekerek külföldön nagyon divatban vannak: nemcsak nők és gyermekek kellemes és tanulmányos időtöltés és játékszerül, de a történelem, statistica és földrajz tanításnál éppen segéd gyanánt használják a végre, hogy az ifjú érzékeltve saját természetes alakjában látván szemei előtt azt a miről tanult, szerzett ismerete és tudása a látás által annál maradandóbb legyen. Sőt Napoleon közelebbi háborujára is használta a Stereoscopy-fényképezést, levettéven magának egész tájakat, helysegeket, csatatereteket s intézkedéseit azok szerint tévén. Ilyen szekereket alulírtul is rendelhetni meg akár 50—100 képre maga által készíttve: képeinek egy része Kolozsvár egyes részei, a többi külföldi tájképekről készült másolatok. A kül- és belföldi stereoscopy képek száma az 500-at meghaladja.

Látható innen, hogy a stereoscopy a fényképészet roppant haladást tett.

Gondolkodó ember előtt azon kérdésnek kell felmerülni a fényképek e neménél: hogyan láthatni azokat egy halt gépben természetes domborúságban? az ok a néző élő látóeszközeiben és az ezt elősegítő halt gép lecséiben egyaránt van, ha t. i. a tárgy bizonyos távolságból kettős csövű (tubus) sötét szekrényvel vétetett fel, mely csövek üveg lencsái prizma-alakúak, a prizma-alakú üvegekkel felvett és elkészített kettős fényképeket ugyancsak prizma-alakú üvegeknek keresztül nézve a szem sugarai megtörődnek, a jobb szem a balfelől képre, a bal szem a jobb felőlre vetődnek, ezen gyöngye kancsalítás által felelik ki az érintett tütemény. A stereoscopy fölfedezője Wheaton angol természet-tudós; ezt 1850. Brewster még tovább tökéletesítette s megismertetvén azzal Dubouque párisi gépész, a Brewster-féle stereoscopyt is rövid időn háttérbe szorítandja a Brewster-féle

amerikai, mivel ebben részint a képek mekkoraisága nem látszik s ezért anélkül abban a kellemes csalódásban van, hogy azokat természeti nagyságukban látja, részint azért, mivel ebben egy henger forgatásával hová e képek illeszkvék egyszerre 10—20—30 s több képet egyszerre láthatni. Egy más párisi fényképész Claude t 1857-ben ismét arra nézve tett új fölfedezést: hogyan lehessen a stereoscopyban azon egy időben több egyéneknek is látni a képeket? ő is egy gép által eszközölte e cél elérését, mely ugyan nem sokban különbözik a Brewster-félettől. A Claudet féle gép szemben lévő oldalát egy csiszolt vak üveglap képezi, a mire vetődik a hátul megvilágított s lencsék által megnagyított természetes domborúságú táj vagy arckép. E rendszer a legnagyobb elmék bámulatát vonta magára. Magam is megismerkedvén azzal, gondolkodtam a felől, vajjon nem lehetne-e azon képet, mi a vak (mat.) üvegben domborúan látható, egy érzékenyített üveglemezre felfogni s azt állandósítani (fixálni)? és azután ezen negatívól nem lehetne-e papírra, vászonra (festésze keze alá) lithograph köré vagy fura utánnyomatokat készíteni, a miken aztán stereoscopy nélkül, szabadon láthassák a szemlélő a képeket éppen olyan domborúan, mintha a szekrényben néznék? hosszas gondolkodás s apró indirect utoni kísérletek után meggyőződtem, hogy pénzzel, új gépekkel sat. sokat lehetne itt is valamint a panorama-szerű tájképek előállításánál is tenni; azonban egy-egy ily gépre 200—400 pengő forint kellett, hogy ezt mind megszerezhessem, merő lehetetlenség; nekem csak az eddigi legszükségesebbek is már ezerekbe kerültek. Ha egyébiránt sem igen jövődelmező művészetemre folyvást ennyit áldozok, mielő élék majd meg én és az enyimek? Ki nem mondhatom, mennyire fáj, hogy a mult évi muzeum-alapítási vagy a minapokban lefolyt lóverseny-ünnepekről képet nem vehettem, mind kettő legnagyobb emléke lett volna napjainknak; maholnap jöhet egy koronázási vagy or-

szágyutási ünnep, mily szép lenne azokat ezer meg ezer példányban örökíteni...! Azonban a mint fölebb is mondtam, sok lehetne, sok dolog léte szép és kíváncsi, de ha nincs mód kivinni — elmarad.

Veres Ferencz,
fényképész.

HIRLAPFORGALOM.

A jelen év első felében az összes postahivatalok Ausztriában 203,801 példány bel-földi hirlapot küldtek szét; ebből: „ett a magyar tartományokra 45,482; tehát az egésznek egy negyedénél több. Az előfizetések összes száma a helybeli előfizetőkkel 325 ezeren felül áll, ebből esik a magyar tartományokra 58 ezer; a mi az egésznek egy ötödét teszi. Ennek tehát a birodalomban minden lakosra 1 példány hirlap, a magyar tartományokban minden 226 főre egy. Kultúrdre ment 27 ezer példány, bejött onnan 6,268. A külföldi lapok közt legterjedtebb Ausztriában az „Augsburgi Allgemeine Ztg“ — jött belőle 1124 példány; utána jö az „Independence Belge“ 263 példány; „Frankfurter Journal“ 80; „Journal de Débats“ 80; „Illustrator London News“ 70; „Deutsche Allgemeine Ztg“ 69; „Neue preussische Ztg“ 65 példánnyal. A „Times“-ből jött 37 példány, a londoni „Punch“-ból 35. A nálunk ismeretesebb nem politikai lapokból az „Illust. Ztg“-nak 326; a „Kladde-radsch“-nak 460; a „Revue des deux Mondes“-nak 72 előfizetője volt.

ban, az államminiszter kilépésében megjegyezve, a föbbieben divergálnak. [Báró Schmerling neve mint minden alkalommal, úgy ezuttal is belevonva a combinatióba, amár ő tudunkra az egységes alkotmány elvének híve. Feltűnt Hübner föllépése is Párisban; s azon körülmény, hogy családostól állandóan letelepedett Bécsben; és a tavalyi népszerűség által kísérve kilépett miniszternek ismét a rendőrmiszteri tárcát nyújtja a közhir, míg b. Meeséry a kereskedelmi miniszteriumot fogna átvenni.]

— Mint a „W. Ztg.“ jelenti, Császárné ő Felsége, házamosb idő óta makacs köhögésben szenvedvén, az orvosok egyértelmű rendelkezése a telet kénytelen leendő Madeira-ban tölteni. A legmagasb elutaszás időpontja nincs ugyan még kitéve, azonban bízottleg még a zordonabb évszak beállta előtt fog megtörténni.

— Az „Erdélyi nemzeti fejedelmek,“ régi pénzek és képek körül rajzolt újabb kiadásának első ízben nyomtatott példányai egészen elfogyván, tisztelettel kérem a t. cz. megrendelőket egy kis türelemre, míg az újabb példányok megérkeznek. Kolozsvár, nov. 8., 1860. Demjén László.

POLITIKAI HIREK.

— A nápolyi angol-protestans község Garibaldihoz fordult, hogy engedélyt nyerjen tőle egy saját templom építésére; mi, mint tudjuk, még az 1848-ik alkotmány után sem volt megengedve, úgy hogy az angolok s protestans-németek és svájcziai csupán az angol s porosz követségi palota egyik termében tarthatták meg isteni-tiszteletüket. A dictator nem csak hogy tüstént megadta ezen kérelmet, hanem még egy a Riviera di Ghiaja közelében fekvő helyet is ajándékozott a községnek s ezen ajándékozást következő lekötőlező szavakkal jelenté:

„Hálásan elismervén Angolország hatalmas s nagy-lelkű rokonszenvét a dictator ama számosjótéteményekért, miket Olaszország magasztos ügye ama nemzet részéről tapasztalt, csak csekély visszalítésnek tartja a következő határozatot. Nem csak hogy egy templomnak a főváros területéni építése megengedtetik ama népnek, mely ugyanazon Istent imádja, kit az olaszok, hanem az ezenel arra is kérelmek, hogy nemzeti ajándékul fogadja el ama kis tört, mely ezen vallásos mű létesítésére szükséges.

Garibaldi József.

— Mint az „Allg. Ztg.“-nak írják, a nápolyi nők is intéztek Victor Emanuelhez egy föliratot s miután abban hosszasan kimutatni ügykeztek, hogy mily igaztalan s hálátlan az emberi társadalom, mely a nőktől a politikai jogokat megtagadja, kijelentik, hogy két évtized óta ők is hűn óhajtik Victor Emanuel s hogy ezért őt ők is az egységes Olaszország alkotmányos királyává kiáltják ki. Ezen fölirat az általános szavazás napján kelt.

— Turin, nov. 4. Az „Opinione“ kijelenti, miszerint Olaszország azon esetre, ha egy congressus Velenczének folyvást Ausztria alatt maradását mondaná ki, nem lenne köteles ezen igaztalan ítéletet tiszteletben tartani; s miszerint általában egy congressustól a velenczei kérdésnek békés megoldása nem lenne remélhető. Szintoly kevésbé semmisíthetné meg egy congressus Olaszország bevezetett tényeit. Olaszország nem fél a congressustól; de nem is helyez abban semmi reményt sem. Olaszországnak harcra kell készülnie, már akár valamely megtámadás ellen, akár Velencze felszabadítása végett, akár azért, hogy a congressuson megjelenjen.

— Sessa, nov. 5. Számos nápolyiak, kik Gaeta várán kívül maradtak, hódolati nyilatkozatot küldtek a piemontiakhoz.

— Milano, nov. 6. A mai „Persever.“ jelenti: Garibaldi az olasz sereg vezéreivel egyenlenségbe esett s beadt a lemondását. A király rábeszélé, hogy azt vegye vissza. Victor Emanuel szerdán tartja bevonulását Nápolyba.

— Capua capitulálása az összes piemonti s garibaldista haderőt használhatóvá tette; így történt, hogy az ostromló-sereg csaknem megsemmisítés nélkül, a Garigliano felé indított, hogy az átkelést kioroszakolja. A tudvalevő nagy esata után, mely a bourbonisták tökéletes szétveretésével végződött, a piemontiak mulasztással tendőjévé vált — Traetto, Portella, Itri és Fondi helyek elfoglalása, melyek ha egyszer az ostromlók kezében vannak, azonnal megkezdhető a rendes ostrom. Capua 48 órafolyásnyi ostrom után vétetett be, s e tekintetben a sikert főleg a piemontiaknak kell köszönni.

— A francia diplomatiái körökben, nemkülönben a párisi lapokban mapról napra epésebb kikélekések vehetők észre-Ausztria ellen, A „Patrie“ egy cikke, melynek címe: „Miert nem fog Ausztria támadni,“ — megbizonyítani törekszik, hogy Ausztria a varsói találkozás óta teljesen izolálva van. Másrésztől mindenképp oda törekszenek, hogy az Angliával való szövetség minél szívélyesebb legyen, — s Oroszországnak is meglehetősen hizelegnek. Victor Emanuel egyik legközelebbi levelében, kérészerű panaszkodott a francia császárnál azért, hogy Le Barbier de Tinan, francia altengernagy, a szárd hajóhadat gátolta, midőn ez II. Ferencz hadait a Garigliano torkolatánál megtámadni szándékozott. Napoleon császár legott a le-

vél vétele után, utasításokat küldött az altengernagynak, hogy a szárd hajóhadnak teljesen szabad kezét engedjen, mind Gaeta előtt, mind a Garigliano torkolatánál. Azon minisztertanács, mely e hó 3-án St. Cloudban, a császár elnökele alatt tartatott, szokottnál hosszabb időre nyult. Benne a pápa irányában követendő rendszabályokról volt szó. A császár, mint rendesen, keveset beszélt, de az a kevés is felindulásáról tanuskodott. A kül-, had- és tengerészetiügyi miniszterek, legott a minisztertanács után, nagyszámú sürgönyöket készítettek el s küldöztek szét, a mi nem jelentéktelen bizonyosága annak, hogy a tanácskozás tárgya kétségtelenül fontos volt.

— Párisból okt. 28-ról írják az „A. A. Z.“-nak: Azon két párt, mely az udvarnál a háborút és békét képviseli, a legnagyobb erőfeszítéseket teszi, hogy a császárt saját nézetének megnyerje. Fájdalom az első mostanig a legerősebb és legbefolyásosabb párt, mert élén Victor Emanuel veje — Napoleon herczeg áll. Az „L. C.“ szerint a lyoni hadsereg lovassága hadilábra állítatik.

— A „Vaterland“-nak Párisból okt. 31-ről írják: „Minden oda mutat, hogy Ausztria újból áldozatul esik egy iszonyatos fondorlatnak. Nem titok többé s már nyilván is kezdik bevallani azt, hogy Varsó korántsem maradt eredmény nélkül, hogy Ausztria a többi hatalmak támogatására számot tarthatna, mielőtt Piemonton kívül egy más hatalomtól meg lenne támadva. Minthogy azért a dolgok állásában az európai háborút nem lehet kikerülni, időt akarnak nyerni, hogy arra kellőleg elkészülhessenek s azért tolják ismét elő a congressust olaszfalgyanánt, mely mögött a háborúra készülnek s kezét szorítgatnak a forradalom fejével, hogy velők szövélkezve Ausztriát Olaszországon kívül másutt is megtámadhassák. Nem titok többé, hogy Magyarország van czélba véve; Türr már is hozzá kezdett volt egy hadosztálynak hajóra szállításhoz, mely Dalmatiában volt partra szállandó. A varsói értekezlet eredményéből meggyőződtek az iránt, hogy ez még igen korán van, és Türr ellenparancsot kapott Turinból. A forradalmárok csakugyan vigasztalják magukat azon reménnyel, hogy ez expedíció csak el van halasztva, de nem maradand el. Klapka tegnap elhagyta Párist, Turinba menendő. Előbb még Szemerének az osztrák szervezési-engedmények fölötti nyilatkozata ellen a „Presse“-ben tiltakozást tett közzé, melyben erősíti, hogy Szemere ur a magyar emigráció tagjai közt egyedül áll a maga nézetével, a magyar kérdés nincs megoldva sat. A magyar emigrációnak Páris és Turinban való meghitt közlekedése nem hagy semmi kétséget az iránt, hogy az új államtestesség, mely congressus tartást a háboru végett akar, mint máskor háborút a béke végett folytattak, Magyarországot tüzte ki magának egy diversió színterül oly czélból, hogy Ausztria erőit megoszassa s hadműveleteit Olaszországban zsibbadttá tegye.“

— Párisból írják: a pápai nuntius onnan nem elhivatott, de egyszerűen haza küldetett: mivel a francia püspökök közt formaszorú összeküvést szervezett a pápa részére, úgyhogy püspökök, a kiknek hűsége a császár iránt eddigelé kétségen fölül állott, a rendelkezések alatti pénztárakat sz. Péter-fillicreiké Rómába küldötték.

— Lamoriciére tbkot a pápa egy igen hízegő brevével a római herczegi rangba emelte.

— Szerbia helyzetéről a „Const.“ egy cikket közöl, mely világosan mutatja, mikép Franciaország, dacára korunk oly számos égő kérdéseinek, ama dunatartomány sorsát teljességgel nem közönnnyel nézi.

— London, okt. 31. A conservatív „Morning H.“ elismeri Ausztria jó jogát Velenczéhez, de mégis azt javasolja neki, hogy minél előbb adja el ezen hasznavehetlen birtokát; azonban — úgymond — csak javasolunk lehet azt, és azt ezennel teszszük is egész komolysággal. Ausztriának valódi érdekében állana olyan területet földadni, mely valószínűleg örökké viszálykodás almlája maradna, s oly sebesült rész, melyet egyre vagdálnának Ausztria ellenségei. Nehéz dolog lesz a velenczeiekétől sokáig visszatartani ama szabadelvű reformokat, melyek a császári állam többi részének megadattak. Mi a Mincio vonalnak a nyugati határ hadtani fedezéséhez való szükségességét illeti, ez nem egyéb mint újabb német elméleti hadtudósok gyöngy fölfedezése. Hol volt ezen határ a Campofornioi szerződés előtt? A Tagliamento-vonal hadtanilag épp oly jó, gyakorlatilag pedig sokkal jobb lenne, mert azon pillanattól fogva, melyben az elfogadtatnék, vége szakadna minden ellenségeskedésnek Olaszország részéről, Victor Emanuel kiállhatatlan ellenségéül jó barátta válnék, Franciaország császára pedig, ki a legelső jó alkalommal szeretné Ausztriát „izre porrá zuzni“, (?) megfosztatnék minden erre való ürügytől. Ausztriát senki se foszthatja meg Velenczétől; vajha saját jóindulatából adná tehát azt a népek át. Oly nemesen viseli magát a császár többi alattvalói iránt, — ám csatloljon még egy nagy-lelkűséget a többihez, tornyosítsa Pelion Ossa-ra, és ragadja csodálkozásra a valódi nemestelkűség példá-

adása által az utóvilágot, nép tiszteletét, melyet az egy részben, Olaszország iránti élénk rokonérzeténél fogva vont meg tőle; akkor majdan ismét természetes szövetségünket találjuk fel Németországban, a mi régi jó barátunkban, a mely oly sok csatatéren együtt diadalmaskodott velünk, s meglelnők egyszersmind a kellő ellensúlyt Franciaország növekedő hatalma ellenében, a melyre nem tekinthetünk némi bizalmatlanság nélkül, mostani kormányának ideiglenes (precair) természeténél fogva.

A „Times“ magarészéről nem tartja lehetetlennek, hogy Ausztria ismét kardot ránt váratlanul Olaszország ellen. Mai számának egyik cikkében így szól: „Mind-ezen egész szép föld fölött immár Victor Emanuel a király de jure. Most már csak fön kell hogy tartsa magát. Minthogy ura egy erős hadseregnek, s egy még ellenségei által is kitünőnek vallott hajóhadnak, ennél fogva immár semmi sem állhat neki Olaszországban ellent. II. Ferencz már csaknem megszűnt valósággal létezni, és ha nem követelné az olasz földről eltávolítását politikai szükségesség, kegyetlenség volna oly hatalmas haderőt oly parányi ellenség ellen összpontosítani. Most nem annyira harcz, mint a szükség okozta elkergetés forog kérdésben; hanem annak meg kell lenni, még pedig haladék nélkül, mert ezen király neve még rettenetes fegyverré válhatik Ausztria kezében. Hanem minden újabb eseményből okulhat Ausztria aziránt, hogy éppen most kellene őszintén megtartania a minap Franciaországnak adott ígérétét. Varsó nem bátoríthatta fel a császárt semmi merész speculativ politikára. Magyarország nincsen chartájával megelégedve, Magyarország pedig nemcsak Pesten van, de ott van az Velenczében is, meg a várnégyszögben is.“

London, okt. 31. — „Kivéve a „Globet“, melynek miniszteri összeköttetése folytán nyájásnak, s azért látszólag bizalmasnak kell lennie: s kivéve még a „Morning Herald“-ot, mely a régi tory-dogmák miatt a régi szövetségekhez kapdos, minden tekintélyesebb lapok meg-egyeznek arro nézve, hogy az osztrák alkotmányos reform csak negatív beccsel bír. Az ut, melyen 11 év óta oly nagy pompával haladtak, s melyet a béres sajtó, a liberális renegatok, s néhány csekély számú rászodettek a 19-ik század világeseményeként ünnepeleltek, vakutczába vezetett. Visszafordulnak; a reactio kéaytelen önmaga ellen visszahatni. De mi fog történni később? Csak két dologról lehet szó. Vagy a jelen szervezet marad meg, természetesen csak további engedmények mellett a magyarok részére, — s akkor Magyarország képezendi az osztrák államcsopórtlozat magvát és sulypontját, s akkor a német és európai politikának nem leendő többé ügye német állammal, melynek nemnémet alattvalói a németeknek alattvalói voltak, hanem magyar-birodalommal, melynek természetes sulya szláv és német függelékek által még nagyobbodni fog. Nekünk nem igen sok osztrák hírlap kerül szemünk elé — írja a rajnai lap levelezője — hanem csak az is, mit látunk, eléggé bizonyítja, hogy a német elem Ausztriában érezni és féltetni kezdi állása fordulátát a monarchiában. — A dilemma másik oldala az, hogy Magyarország nem elégtittek ki — ekkor a zavar kikerülhetlen s ki mondja meg, hogy akkor mi fog következni?“

— A „Br. Ztg.“ írja: Genfből azon határozott jelentés érkezett, hogy erős csapatmozgások vannak déli és nyugati Franciaországban. A genf-lyoni vasut-társaság visszatartja szállító eszközeit a francia földön, minthogy jelentékeny csapatszallítások vannak bemozva a Culoz-on át Chamberybe. Savoyában már ki vannak jelölve a szállások: Maurinben és Tarentaise-ben. Az oda küldött tisztek azonban nem tudják, hogy mennyi katonaság fog oda szállíttatni és mikor. Éjszaki Savoya is erősebben fogna megszállatni, főképp Bonneville és La Roche. A szövetségtanács, mely mindezekről értesítve van, szintén gyorsan hozzá fogott készülődéseihöz. Új évig ismét 7000 puskát fogának átváltoztatni. Genfben egy rópirat jelent meg, címe: „La Suisse et la politique impériale“ s azt tanácsolja benne Svájcnak, hogy komoly eshetőségek bekövetkeztével Németországgal szövetkeznek. Még Fazi ur nem nagyon német-kedvelő „Nation Suisse“-je sem találja kifogásra méltónak ezen javaslatot.

Ujabbak. — Milano, nov. 7. A „Perseveranza“ egy magán sürgöny után jelenti, hogy a negyedik hadtest a Gaeta elleni ostromtámadást már megkezdte; Variglianóban a nemzetőrség, polgárok és a Piacence-huszárok közt véres verekezés történt. A miniszterium ezen ezred feloszlását elhatározta.

— Lavalette marquisnak egy legujabban Stambulból Párisba érkezett levele, mint mondják, az ottani helyzetet igen sötét színekkel festi. Közlebbi tavaszon nagyszorú mozgalom kitörése lenne várható Abdul Azis, a szultán fivére részére.

— Turin, nov. 4. Viterbo tartományban, dacára a francia megszállásnak s a pápai zsandárok jelenlétének, a polgárok seregesen mentek az annexio

melletti szavazáshoz. A szavazatok mindenütt Viktor Emánuel királysága alatti egyesülés mellett vannak.

— Párisban a nov. 4-ki csatáról érkezett tudósítások roppant szenzációt okoztak, főleg, mivel az illető sűrűnyök jelentik, hogy a piemontiak Sonnaz tábornok alatt, a gaelai tengeri erődítmények egy részében is megvetették már lábukat. Ez elhatározó viadalban Viktor Emánuel személyesen vezette csapatait, s rettentetlen viselete oly lelkesítőleg hatott rájuk.

— London, nov. 8. A „Daily News“ jelenti, hogy 15 ezer nápolyi katona, 4000 ló és 32 ágyú a piemontiak által üzetve római földre menekült, hol is a pápai-francia hatóságok által lefogtak fegyverzettni.

— „Times“ Olaszország egy korona alá egyesítését bevégzett ténynek mondja. „Nem egy ember idézte azt elé — így szól — s nem is egytől függ annak megállítása, ha Ausztria közben némű sikert vivna is ki, egy pár év múlva szükségképp újra kezdenék a harcotot.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE november 7-kén.

Állam-adósság.		pénzben	áruban		pénzben	áruban
5 ⁰ / ₀ -os nemzeti kölcsön	100 frt.	76.—	76.10	Ausztr. államvaspálya	263.50	264.—
5 ⁰ / ₀ -os metalliques	100 frt.	65.50	65.70	Nyugati vasut	179.—	179.50
Földterhermentesítések.				Pardubitz vasut	112.—	112.50
5 ⁰ / ₀ -os magyarországi	100 frt.	68.50	69.—	Tiszai vasut	147.—	147.—
5 ⁰ / ₀ -os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	66.75	67.—	Déli vaspálya 60 ⁰ / ₀ (ex div.)	146.—	147.—
5 ⁰ / ₀ -os erdélyi	100 frt.	66.—	66.50	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	149.—	149.50
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	100.—	105.—
Trieszti db.	100 ft pp.	110.—	111.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.—	22.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	93.—	94.—	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.—	65.—
Budai városközség db	40 ft a. é.	36.—	36.25	Váltók (devisek)		
Eszterházy	40 ft pp.	84.—	85.—	Három hónapra.		
Salm	40 ft pp.	36.50	37.—	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3 ⁰ / ₀	—	—
Palfy	40 ft pp.	35.—	35.50	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 ¹ / ₂ kr) 3 ¹ / ₂ „	114.40	114.60
Clary	40 ft pp.	36.—	36.50	Berlin 100 taller (150 ft ausztr. értékb.) 4 „	—	—
St. Genois	40 ft pp.	35.50	36.—	M. Frankfurt 100 d. ném. ft (85 ft 90 ¹ / ₂ kr) 3 „	114.70	114.80
Windischgrätz	20 ft pp.	23.25	23.75	Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 ¹ / ₂ „	100.40	100.50
Waldstein	20 ft pp.	25.—	25.50	London 10 font sterling. (100 ft 23 ¹ / ₄ kr) 4 ¹ / ₂ „	133.50	133.75
Keglevich	10 ft pp.	13.50	14.—	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 ¹ / ₂ „	53.15	53.20
Részvények.				Pénznemek.		
Nemzeti bank ex div.)		754.—	756.—	Korona	18.40	—
Hitelintézet 200 frt		169.70	169.80	Császári arany	6.39	—
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt		539.—	540.—	Reczés arany	6.38	—
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		400.—	401.—	Napoleonsd'or	10.67	—
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		145.—	160.—	Orosz imperiale	11.—	—
Budapesti lánchíd 500 ft pp.		385.—	400.—	Ezüst	133.50	—
Éjszakai vasut		1850.—	1850.10	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	33.50	—

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1144)
1920. sz.

Hirdetmény.

A Szamosújvári cs. kir. fegyintézet igazgatóság által ezennel közhírül adatik, miszerint f. év december 6-n az érintett intézet irodájában jövő 1861-ik évre ugyanott megkivántató írószerek szállítása végett írásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A szükségeltető írások következők: u. m.

2 rizma vastag borított papiros № 9.	2 font gombolyag fehér spárta
1 „ erőmű (masina) „ 8.	60 kötet vékony spárta
2 „ közönséges concept „ 1.	78 darab Hartmuthféle írón № 5, ebből fele
8 „ „ „ 2.	lágú és fele kemény ónnal
6 „ „ „ 4.	30 pint fekete tinta
6 „ finom masina iroda „ 1.	25 font „ porzó
4 „ „ „ 2.	6 darab vakar-mezga (Radigumi)
36 kötet tollszárak	6 „ kacsuk (gumi elasticum)
4 katulya Klaps v. Khunféle rézpennák № 100	6 katulya gyufa (összesen 6000 szállal)
24 font pecsétviasz „ 4	10 üvegeske vörös tinta
2000 darab ostya „ 10	1/2 font fekete-sarga selyem
2000 „ „ „ 12	1 rizma itató papiros
120 kötet vastag zsinég	5 darab viaszos vászon (darabja 10 bécsi rőfös)
4 font gombolyag spárta	

A rendes bélyegzett ajánlati iratok az ajánlott összes árak 5% bántapénzzel terhelve, nemkülönben az ajánlkozó mellék és vezetéki nevével rend sen aláírva, a kitűzött napig, azaz azon nap délelőtti 12 óráig ezen hivatalnál benyújthatók.

Az ajánlati levelekben megkivántatik az árak számokkal és betűkkel értelmes kitétele, különben csak a betűkkel tett érték határozand.

A cs. kir. fegyintézet igazgatóság.

Szamosújvárt, november 2-án, 1860.

(1147)
Sz. 10838.

Csödhirdetmény.

A kolozsvári cs. kir. kerületi törvényszéktől, jelen csödhirdetményénél fogva, minden bel- és külföldön létező hitelezők, kiknek néhai Roska Dávid csödtömegéhez valamely igényük lenne, ezenel felszólítanak, hogy illető adósság leveleiknek hiteles mását idei december 15-éig az alól írt törvényszékhez annál bizonyosabban benyujtsák s illető követeléseiket bejelentik, mivel ellenkező esetben minden lehető tulajdoni, előny, vagy zálogi joguk számba nem vételével a csödtömegi tárgyalásból kirekeszteknek, s a csödtömeghez igényeikre nézve nem létezőknek fognak tekintetni, s az idei december 31-én délelőtti 10 órakor e törvényszéknek tartandó kiegyenlítési tárgyalásnál, melyen megjelenni ezennel a nevezett csödtömeg minden hitelezői oly hozzájárulással hivatnak, hogy a meg nem jelenők kiharadának káros következményeit magoknak fogják tulajdoníthatni.

A cs. kir. kerületi törvényszék tanácsából

Kolozsvárt 1860 Mindszentő 31-én.

NEM HIVATALOS.

(1148) (1-1)
Jogtudor s országos ügyvéd

Rácz János

tisztelettel jelenti a nagy érdemű közönségnek, hogy ügyvédi irodáját K. Fejérvárt f. év október 20-án megnyitotta.

(1136) (2-3)
Haszonbéri hirdetés és erdő eladás.

Antal Imréné szül. Margitai Rozália urnő, Mótai járásban Kolozsvártól mintegy 5 óra távolságra, kály ni tagosított birtoka, mely 524 holdból áll, és leginkább legelőnek használható, benn a faluban nagy kiterjedésű udvarokkal, lakható ház és gazdasági épületekkel ellátva, több cserjék és korcsmai joggal együtt jövő 1861-ik év Szt. György napján kezdődő 3 évre haszonbérbe adandó, — továbbá ugyan ott épületfának használatához szálal erdő eladó.

Bővebb értesítést vehetni Tordán, megbízott: Pühl Ignácznál.

(1149) (1-2)
Gyógyszerész segéd

kerestetik Gyergyó Sz. Miklósról; bővebb értesítést ad bérmentes levélre Fröhlich Ernő gyógyszerész ugyanott.

(1146) (1-1)
Idézés.

Bágyoni Török István feleségét Szép Katalint, ki pár év előtt férjét és lakhelyét hi etlenül elhagyta s hol léte nem tudatik, ezennel idéztetik az Aranyos-Széki unitarius Esperestsgben mostantól számított hat hónap eltéle után legelőben tartandó választó egyházi törvényszékre, férje ellene teendő váloper kezdéséhez hozzájárulni, avval a kijelentéssel, hogy meg nem jelenése esetében a per ellene felvétetik s a törvények értelmében elállatik. — Alólírtál megtudhatni a Székülés idejét és helyét.

Kelt Toroczkón November 4-én 1860.

Koronka Antal unitarius Esperes

(1150) | 1/11 1860.

POP J. G.

Anatherinszájvize.

Már nálunk is lassanként mind több figyelmet kezdenek a fogakra fordítani, mire azoknak oly nagy szüksége van, hogy az ember fájdalmak és kellemetlenségtől megóvassék. Nincs fájdalom a fogfájáshoz hasonló. Maga a szép Helena is rossz fogakkal és ennek következtében rosszbulu lehellettel kérő nélkül maradt volna, s amaz, a historiában ismeretes miniszter, a kit a trónra lépett fiatal uralkodó nyugalmazott, mivel az agg állam-férfit rossz fogai reá kellemetlenül hatottak, nem halt volna tört szívvel meg. Az ismeretes mondat: „princiipiis obsta, sero medicina paratur“ semmire se alkalmazható tehát annyira mint a fogakra.

A fogfájdalomnak legkisebb mutatkozására azonnal használni kell a POPP ANATHERIN-SZÁJVIZET, s azonnal meg vagyunk óva azon káros következményektől, melyeket a saját magunk irányában köteleességmulasztás szokott maga után vonni. „Vigyázzunk magunkra!“ — ez az első szabály, ha az ember egészséges akar maradni, s ez különösen a fogakra nézve áll. Minden betegségre több gondot fordítunk, mint a fogfájásra, s pedig ez nemcsak a legkínosabb betegség, hanem a legkellemetlenebb is, melyeket egész életen át gyötörvén. Arra, hogy a fogak minő szerepet visznek betegségek történetében, rendesen csak akkor gondolnak, midőn azok már fájnak, s kihuzandók. De akkor már késő, már csak gyökeres orvoslás, a bajnak gyökerestől való eltávolítása segít.

Ambár Popp Anatherin-szájvize majd minden nagyobb háztartásnál alkalmazva van, mégis figyelmeztetjük azokat, a kik még azt nem ismerik, hogy mily hathatós szer az. Ez a legpompásabb szer a fogak épen tartására, a fájdalom eltávolítására, s ha a baj elharapódzott, annak megakadályozására. Különösen alkalmas a fog-tisztításra még akkor is, ha a borkó lerakódás már kezdetét vette; visszaadja a fogak szép és természetes színét, s a műfogakat is tisztán tartja; elszibbasztja az odvas fogak fájdalmát, és a kezdetben levő fog-övdéseket megszünteti; meggyógyítja a petyhadt foghúst, szilárdítja az ingó fogakat, s biztos gyógyszer a foghús-vérzés könnyebb esetében. Hathatós továbbá a foghús rothadása ellen, rheumaticus fájdalomknál, s megbecsülhetetlen végül azért, hogy a lehellettel kellemes szagúvá teszi, sa rogzott szájszagot is eltávolítja.

Az elismerés, a melyben az Anatherin-szájviz részese, nem csak általános elterjedése, hanem számtalan dicsőítő iratok által is bizonyítható. Bizonyítványt birunk herczeg Eszterh zyné, gróf Friesné, gróf Fürstenberg, báró Pereira, s több orvosoktól, mint Oppolzer, Heller, Brants, Ritter, Schäffer stb.

Ezen Anatherin-szájviz kapható, Kolozsvárt: Wolff J. és Kudy J. gyógyszer-táraikban. Tordán: Wolff G. gyógyszer. Szebenben: Zohrer és Muller, Steiner gyógyszerész. Brassóban: Fabick János fia és G. János fia. Karoly-Fejérvárt: Rusz, Wagner könyvtáros. Segesvárt: Misselbacher J. M. Beszterczen: Dietrich és Fleischer. Dézsen: Kremer S. Déván: Büchler A. Nagy-Váradon: Janky J., Huzella. Fogarason: Nehrer. M.-Vásárhelyen: Büchler D. és Fogarasi. Balázsfalván: Kovrig T. Szászvároson: Specht. Leonhardt J., és Wotsch gyógyszer. Szász-Régenben: Traugott és Wachner, Zilahon: Ifj. Abrahám Gábor. Debreczenben: Bezler gyógyszerész. Saltzman és Czanak J. urak.

(854) | 1/11

WOLFF J.

„MAGYAR KIRÁLY“ című gyógyszer-tárában Kolozsvárt legjutányosbb gyári áron, és eredeti friss minőségben találtnak: Mindenféle hasonszenvi, (Homoeopathisch) szerek, egyenként, és felszerelt szekrényekben is.

Különbféle ruggyantából, (Kautschuk) sebészti eszközök. Ujabb találmányu bel- és külföldi divat-gyógyszerek.

Különösen:

ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR,

Dr. Gölis-től Bécsben.

Valódi SEIDLITZI POR.

Valódi friss csuka májlel.

(Dorsch Leberthran-Öhl.) Palackokban, és font számra.

BILINI SZELETKÉK, emésztő szer.